

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: SETEMBRE 2020	CONVOCATORIA: SEPTIEMBRE 2020
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

Si l'alumnat ha respost més de quatre preguntes, sols s'han de corregir les quatre primeres, les restants no s'han de qualificar.
Si el alumnado ha respondido a más de cuatro preguntas, solo se corregirán las cuatro primeras, sin calificarse las restantes.

Qüestió 1 (2,5 punts)

L'alumne ha de contestar:

- A. Domini silici. Àrea integrada per roques antigues de l'era precàmbrica i primària. Es localitza sobretot a l'oest peninsular. La roca dominant és el granit, però també hi podem trobar àmples àrees amb pissarres.
- B. Domini argilós. Està integrada per roques sedimentàries de les eres terciària i quaternària. Es localitza en les conques sedimentàries dels Altiplans nord i sud (*Submesetas norte y sur*) a i en les depressions del Guadalquivir i Ebre i en les planures mediterrànies. La roca dominant és l'argila, caracteritzada per la seua escassa resistència. Els relleus són habitualment plans o amb escasses inclinacions.
- C. Domini calcari. Format per roques sedimentàries de l'era secundària i terciària. La seua localització forma una Z invertida que s'estén des dels Prepirineus, les Muntanyes Basques, el sector oriental de la Serralada Cantàbrica, el Sistema Ibèric, part de la Serralada Costera Catalana i la Serralada Subbètica. La roca dominant és la calcària, roca dura que es fractura i que es pot dissoldre per l'acció de l'aigua acidificada. Forma relleus complexos.

Si l'alumnat només esmenta els dominis i els identifica amb la llegenda correctament es valorarà amb 0,5 punts. Si descriu les principals característiques (almenys tres d'aquestes per cada domini) se li sumaran els 2 punts restants.

Qüestió 2 (2,5 punts)

Es puntuarà amb 0,2 punts cada encert respecte a cada posició encertada i es valorarà amb fins a 0,5 punts la correcció de les seues característiques litològiques:

Vall i/o estructura del relleu	Litologia
1. Vall del Duero	Silici
2. Subaltilplà nord (<i>submeseta Norte</i>)	Argilós i silici
3. Sistema Central	Silici
4. Vall del Tajo	Argilós
5. Muntanyes de Toledo	Silici
6. Vall del Guadiana i/o Subaltilplà sud (<i>Submeseta sur</i>)	Silici
7. Sierra Morena	Silici
8. Vall del Guadalquivir	Argilós
9. Serralada Bètica (subbètica)	Calcari
10. Serralada Bètica (Penibètica, Sierra Nevada)	Silici

En aquells casos en què proposem diverses denominacions es donarà per vàlida la resposta si l'alumnat almenys respon amb una d'aquestes. En el cas de les posicions 9 i 10 s'acceptarà com a correcte si únicament indiquen Serralada Bètica.

Qüestió 3 (2,5 punts)

L'Altiplà (*Meseta*) queda vorejat per:

- Massís Galaicoportuguès. Es disposa en la part NW. Format per materials d'un massís antic fracturat en blocs individualitzats. Està dins del domini silici. Presenta tres subparts: Muntanyes de Lleó (part oriental més elevada), muntanyes i conques mitjanes i zones costaneres (on trobem les ries).
- Serralada Cantàbrica. S'allarga al voltant de 450 km amb altures de més de 2500 m. La part occidental es correspon amb materials del sòcol (antics) principalment silicis, i els orientals són de cobertora (principalment calcaris). Morfològicament presenten una clara asimetria entre la cara nord (gran desnivell i fort pendent) i cara sud (escàs desnivell i pendent).
- Serralada Ibèrica, en el costat oriental. S'allarga al voltant de 460 km des de Burgos fins a València. La seua direcció dominant és la NW-ES. És una estructura de cobertora on predominen els materials calcaris. En alguns punts les cotes superen els 2000 m.
- Sierra Morena: suposa el marge sud. No defineix realment una serralada. Ací el sòcol hercinià forma una espècie d'escaló tectònic (i també topogràfic) que baixa a la depressió del Guadalquivir. Materials silicis i altures escasses (màximes de 1300 m).

A aquell alumnat que simplement les esmente se li donarà 0,25 punts per cada una. De totes les característiques que hem assenyalat n'hauria d'indicar almenys tres en cada una per a assolir els 1,5 punts restants.

Qüestió 4 (2,5 punts)

L'alumnat ha d'indicar que la principal semblança és el seu relleu en altiplà o peniplanícies (turons suaus). Una altra semblança és que en les dues hi ha una diferència litològica entre la part oriental (argilosa) i la part occidental (silícia).

Entre les diferències cal assenyalar la distinta altimetria entre el Subaltiplà (*Submeseta*) nord (més elevat) i sud (menor elevació). Així mateix, ha d'indicar que si bé les dues presenten una morfologia d'altiplà, la sud està interrompuda en la seua part central per una alineació muntanyosa (els Montes de Toledo). També pot indicar que una particularitat del Subaltiplà (*Submeseta*) sud és que en aquest hi ha àmplies zones endorreiques en la zona de la Manxa. Si l'alumnat contesta almenys a dues semblances i dues diferències de les indicades se li atorgarà fins a 1,25 punts.

El Subaltiplà (*Submeseta*) nord el recorre el Duero, que queda alimentat pels Monts de Lleó, la Serralada Cantàbrica, la Serralada Ibèrica i el Sistema Central.

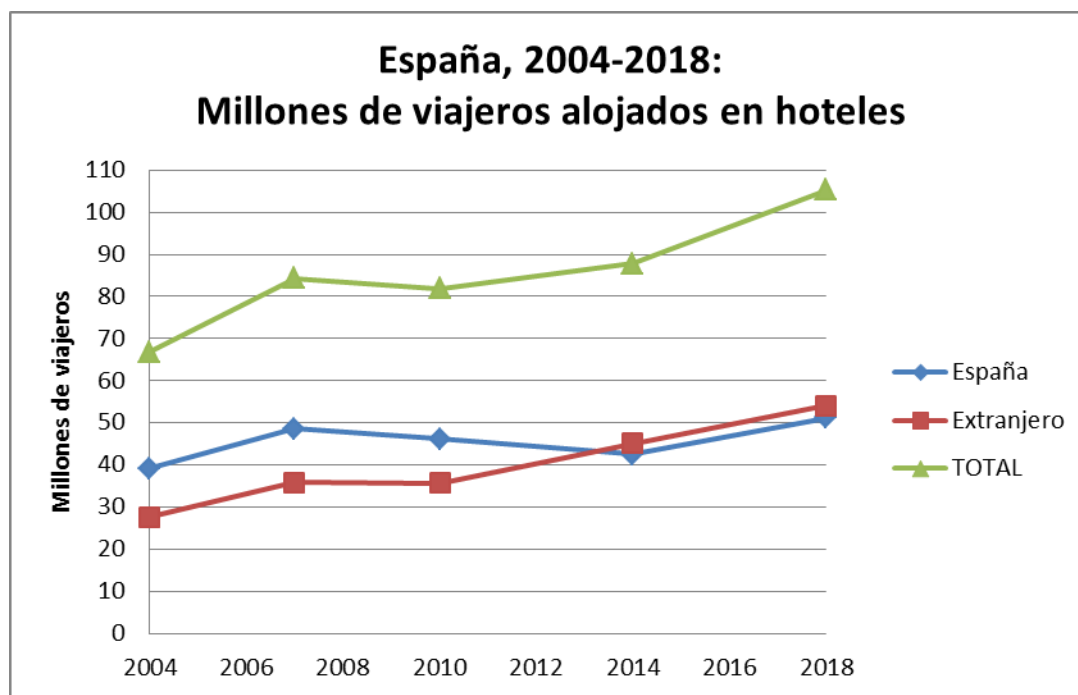
El Subaltiplà (*Submeseta*) sud és recorregut pels rius Tajo i Guadiana. La conca del Tajo ocupa part del Sistema Central, Sistema Ibèric i Monts de Toledo. La conca del Guadiana inclou elevacions dels Monts de Toledo, serres Bètiques i Sierra Morena.

Si encerta amb els tres rius se li comptaran 0,25 punts. Per cada serralada correcta que afegisca a cada riu anirà sumant-se 0,1 punts fins a arribar com a màxim 1 punt.

Qüestió 5 (2,5 punts)

L'elaboració correcta de les línies anteriors del gràfic suposarà 0,75 punts —només s'admetrà el gràfic lineal múltiple amb les tres variables clarament diferenciades, no el de barres ni el de bandes—. La realització correcta i ben ajustada d'un eix de coordenades temporals i un altre de valors suposarà fins a 1 punt més —si no s'ajusten els intervals de manera correcta, es reduiran 0,5 punts—. La gràfica haurà de comptar amb títol, llegenda i font (0,5 punts). La netedat del gràfic i la claredat aportaran els 0,25 punts restants.

Un exemple d'exercici resolt podria ser el següent:

Font: INE: Anuario Estadístico de España y Encuesta de Ocupación Hotelera (reelaborat)

Qüestió 6 (2,5 punts)

La demanda estrangera procedeix molt majoritàriament de països de l'Europa nord-occidental i està basada en bona part en l'atractiu del producte turístic de sol i platja, com pot observar-se en contrastar les arribades des d'Alemanya o Gran Bretanya amb la d'Itàlia, que disposa de zones de sol i platja comparables a les nostres. És una demanda procedent de països de renda elevada, que solen ser aquells que més poden viatjar a l'exterior (1,25 punts). Altres factors explicatius serien la proximitat al nostre país, com demostra el pes de Portugal, gràcies al menor preu del viatge, o el percentatge d'arribades des de països europeus relativament pròxims, gràcies a la forta connectivitat aèria (0,5 punts). Entre els països més allunyats predominen els de major poder adquisitiu o més vinculats a la societat global, com els EUA (però també uns altres com el Japó o la Xina), que solen gastar més en els seus viatges (0,25 punts). També es valoraran altres aportacions, com les referències a altres demandes diferenciades, com, per exemple, citar el turisme urbà lligat als vols de baix cost, amb estades més curtes, allotjament distint i procedència més variada, o explicar com s'incrementen més les arribades des de zones allunyades mentre perden força les tradicionals (0,5 punts). Si fa referència a factors com el turisme de negocis o el cultural com a motius d'arribada, podrà compensar-se fins a 0,5 punts en alguna mancança en els aspectes anteriors.

Qüestió 7 (2,5 punts)

Pel que fa als aspectes econòmics, es podran referir a l'efecte positiu en la balança de pagaments, la creació d'ocupació directa i la induïda en altres sectors que, com el comerç, els transports o la construcció, poden incrementar la seua activitat, el seu ús i els seus beneficis. Quant als efectes negatius, es podria citar aspectes com l'encariment dels preus, l'estacionalitat de l'ocupació o la dependència turística excessiva en algunes zones (1,25 punts).

Entre les repercussions socioculturals, positives i negatives, poden citar-se canvis com ara les inversions en patrimoni cultural i monumental, el contacte amb gent d'altres llocs, el cosmopolitisme, la creació de nous serveis, el foment d'activitats culturals i ocupació, la massificació en alguns llocs, la banalització d'algunes característiques culturals identitàries o el rebuig de la població autòctona davant la transformació dels seus espais de vida... (0,75 punts).

Les conseqüències mediambientals podrien incloure la recuperació d'alguns centres històrics, el deteriorament d'alguns ecosistemes, els canvis en paisatges de muntanya o litorals, la construcció excessiva... (fins a 0,5 punts).

Atès el caràcter obert de la pregunta, es valorarà l'exposició ordenada i estructurada i la fonamentació de les respostes.

Qüestió 8 (2,5 punts)

S'haurà d'indicar i argumentar com el màxim d'arribades es produeix en territoris lligats al turisme de sol i platja (Balears, Canàries, Andalusia, Múrcia, València i Catalunya) (fins a 1 punt). Hauran de destacar també l'atracció produïda per zones de turisme urbà i cultural, entre les quals destaquen les grans capitals —Madrid, Barcelona, Sevilla, València i Màlaga— i algunes ciutats de gran riquesa històrica (Granada, Toledo) (0,75 punts). Així mateix, hauran d'indicar que altres províncies, com les pirenaïques, que aprofiten el creixent interès pel turisme de muntanya, de neu, rural, o el turisme diferenciat en el litoral de l'Espanya humida (0,75 punts). Qualsevol mancança en els punts anteriors pot ser compensada amb altres aportacions raonades: per exemple, les diferències entre llocs en funció del turisme que hi acudeix (l'estranger és escàs en el turisme rural però majoritari en els arxipèlags); o la referència a noves modalitats o a casos concrets de turisme; o l'al·lusió a territoris que, com Catalunya, acullen modalitats molt diferents (del sol i platja a l'urbà o al de muntanya). La claredat expositiva i la fonamentació dels arguments podrà ser valorada.

Cuestión 1 (2,5 puntos)

El alumno ha de contestar:

A. Dominio silíceo. Área integrada por rocas antiguas de la era precámbrica y primaria. Se localiza sobre todo en el oeste peninsular. La roca dominante es el granito, pero también podemos encontrar amplias áreas con pizarras.

B. Dominio arcilloso. Está integrada por rocas sedimentarias de las eras terciaria y cuaternaria. Se localiza en las cuencas sedimentarias de las submeseta norte y sur y en las depresiones del Guadalquivir y Ebro y en las llanuras mediterráneas. La roca dominante es la arcilla, caracterizada por su escasa resistencia. Los relieves son habitualmente planos o con escasas inclinaciones.

C. Dominio calcáreo. Formadas por rocas sedimentarias de la era secundaria y terciaria. Su localización forma una Z invertida que se extiende desde los Prepirineos, los Montes Vascos, el sector oriental de la Cordillera Cantábrica, el Sistema Ibérico, parte de la Cordillera Costero-Catalana y la Cordillera Subbética. La roca dominante es la caliza, roca dura que se fractura y que se puede disolver por la acción de agua acidificada. Forma relieves complejos.

Si el alumnado solo nombra los dominios y los identifica con la leyenda correctamente se valorará con 0,5 puntos. Si describe las principales características (al menos 3 de ellas por cada dominio) se le sumarán los 2 puntos restantes.

Cuestión 2 (2,5 puntos)

Se puntuará con 0,2 puntos cada acierto respecto a cada posición acertada y se valorará con hasta 0,5 puntos la corrección de sus características litológicas:

Valle y/o estructura del relieve	Litología
1. Valle del Duero	Silíceo
2. Submeseta norte	Arcilloso y silíceo
3. Sistema Central	Silíceo
4. Valle del Tajo	Arcilloso
5. Montes de Toledo	Silíceo
6. Valle del Guadiana y/o Submeseta sur	Silíceo
7. Sierra Morena	Silíceo
8. Valle del Guadalquivir	Arcilloso
9. Cordillera Bética (subbética)	Calcáreo
10. Cordillera Bética (Penibética, Sierra Nevada)	Silíceo

En aquellos casos en que proponemos varias denominaciones se dará por válida la respuesta si el alumnado al menos responde con una de ellas. En el caso de las posiciones 9 y 10 se aceptará como correcto si únicamente ponen Cordillera Bética.

Cuestión 3 (2,5 puntos)

La Meseta queda bordeada por:

- Macizo Galaico-Portugués. Se dispone en la parte NW. Formado por materiales de un macizo antiguo fracturado en bloques individualizados. Está dentro del dominio silíceo. Presenta tres subpartes: Montes de León (parte oriental más elevada), montes y cuencas medias y zonas costeras (donde encontramos las rías).
- Cordillera Cantábrica. Se alarga alrededor de 450 km con alturas de más de 2500 m. La parte occidental se corresponde con materiales del zócalo (antiguos) principalmente silíceos, y los orientales son de cobertera (principalmente calcáreos). Morfológicamente presentan una clara asimetría entre la cara norte (gran desnivel y fuerte pendiente) y cara sur (escaso desnivel y pendiente).

- Cordillera Ibérica, en el lado oriental. Se alarga alrededor de 460 km desde Burgos a Valencia. Su dirección dominante es la NW-SE. Es una estructura de cobertura donde predominan los materiales calcáreos. En algunos puntos las cotas superan los 2000 m.

- Sierra Morena: supone el margen sur. No define realmente una cordillera. Aquí el zócalo herciniano forma una especie de escalón tectónico (y también topográfico) que baja a la depresión del Guadalquivir. Materiales silíceos y alturas escasas (máximas de 1300 m).

A aquel alumnado que simplemente las nombre se le dará 0,25 puntos por cada una de ellas. De todas las características que hemos señalado debería indicar al menos tres en cada una de ellas para lograr los 1,5 puntos restantes.

Cuestión 4 (2,5 puntos)

El alumnado ha de indicar que la principal semejanza es su relieve en altiplano o peniplanicies (colinas suaves). Otra semejanza es que en ambas hay una diferencia litológica entre la parte oriental (arcillosa) y la parte occidental (silícea).

Entre las diferencias hay que señalar la distinta altimetría entre la submeseta norte (más elevada) y sur (menor elevación). Asimismo, ha de indicar que si bien ambas presentan una morfología de altiplano la sur está interrumpida en su parte central por una alineación montañosa (los Montes de Toledo). También puede indicar que una particularidad de la submeseta sur es que en ella hay amplias áreas endorreicas en la zona de la Mancha. Si el alumnado contesta al menos a dos semejanzas y dos diferencias de las indicadas se le otorgará hasta 1,25 puntos.

La submeseta norte la recorre el Duero que queda alimentada por los Montes de León, la cordillera Cantábrica, la cordillera Ibérica y el Sistema Central.

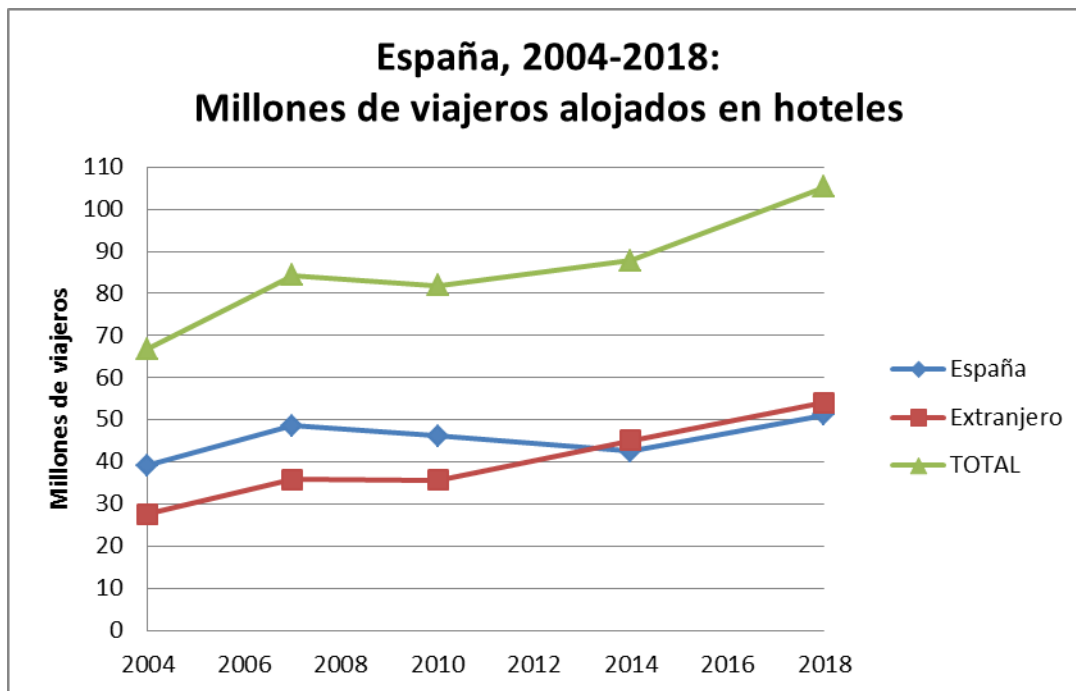
La submeseta sur es recorrida por los ríos Tajo y Guadiana. La cuenca del Tajo ocupa parte del Sistema Central, Sistema Ibérico y Montes de Toledo. La cuenca del Guadiana incluye elevaciones de los Montes de Toledo, sierras Béticas y Sierra Morena.

Si acierta con los tres ríos se le contarán 0,25 puntos. Por cada cordillera correcta que añada a cada río se irá sumando 0,1 puntos hasta alcanzar como máximo 1 punto.

Cuestión 5 (2,5 puntos)

La elaboración correcta de las líneas interiores del gráfico supondrá 0,75 puntos –solo se admitirá el gráfico lineal múltiple con las tres variables claramente diferenciadas, no el de barras ni el de bandas–. La realización correcta y bien ajustada de un eje de coordenadas temporal y otro de valores supondrá hasta 1 puntos más –si no se ajustan los intervalos de manera correcta, se le reducirán 0,5 puntos–. La gráfica deberá contar con título, leyenda y fuente (0,5 puntos). La limpieza del gráfico y la claridad aportarán los 0,25 puntos restantes.

Un ejemplo de ejercicio resuelto podría ser el siguiente:

Fuente: INE: Anuario Estadístico de España y Encuesta de Ocupación Hotelera (reelaborado)

Cuestión 6 (2,5 puntos)

La demanda extranjera procede muy mayoritariamente de países de la Europa noroccidental y está basada en buena medida en el atractivo del producto turístico de sol y playa, como puede observarse al contrastar las llegadas desde Alemania o Gran Bretaña con la de Italia, que dispone de zonas de sol y playa comparables a las nuestras. Es una demanda procedente de países de renta elevada, que suelen ser aquellos que más pueden viajar al exterior (1,25 puntos). Otros factores explicativos serían la cercanía a nuestro país, como demuestra el peso de Portugal, gracias al menor precio del viaje, o el porcentaje de llegadas desde países europeos relativamente próximos, gracias a la fuerte conectividad aérea. (0,5 puntos). Entre los países más alejados predominan los de mayor poder adquisitivo o más vinculados a la sociedad global, como EEUU (pero también otros como Japón o China), que suelen gastar más en sus viajes (0,25 puntos). También se valorarán otros aportes, como las referencias a otras demandas diferenciadas, como, por ejemplo, citar el turismo urbano ligado a los vuelos de bajo coste, con estancias más cortas, alojamiento distinto y procedencia más variada, o explicar cómo se incrementan más las llegadas desde zonas alejadas mientras pierden fuerza las tradicionales (0,5). Si hace referencia a factores como el turismo de negocios o el cultural como motivos de llegada, podrá compensarse hasta 0,5 puntos en alguna carencia en los aspectos anteriores.

Cuestión 7 (2,5 puntos)

En cuanto a los aspectos económicos, se podrán referir al efecto positivo en la balanza de pagos, la creación de empleo directo y el inducido en otros sectores que, como el comercio, los transportes o la construcción, pueden incrementar su actividad, su empleo y sus beneficios. En cuanto a los efectos negativos, se podría citar aspectos como el encarecimiento de los precios, la estacionalidad del empleo o la dependencia turística excesiva en algunas zonas (1,25 puntos).

Entre las repercusiones socioculturales, positivas y negativas, puede citarse cambios como las inversiones en patrimonio cultural y monumental, el contacto con gentes de otros lugares, el cosmopolitismo, la creación de nuevos servicios, el fomento de actividades culturales y empleo, la masificación en algunos lugares, la banalización de algunas características culturales identitarias o el rechazo de la población autóctona ante la transformación de sus espacios de vida... (0,75 puntos).

Las consecuencias medioambientales podrían incluir la recuperación de algunos centros históricos, el deterioro de algunos ecosistemas, los cambios en paisajes de montaña o litorales, la construcción excesiva... (hasta 0,5 puntos).

Dado el carácter abierto de la pregunta, se valorará la exposición ordenada y estructurada y la fundamentación de las respuestas.

Cuestión 8 (2,5 puntos)

Se deberá indicar y argumentar cómo el máximo de llegadas se produce en territorios ligados al turismo de sol y playa (Balears, Canarias, Andalucía, Murcia, Valencia y Cataluña). (Hasta 1 puntos). Destacarán también la atracción producida por zonas de turismo urbano y cultural, entre los que destacan las grandes capitales – Madrid, Barcelona, Sevilla, Valencia y Málaga– y algunas ciudades de gran riqueza histórica (Granada, Toledo). (0,75 puntos). Asimismo, indicará que otras provincias, como las pirenaicas, que aprovechan el creciente interés por el turismo de montaña, de nieve, rural, o el turismo diferenciado en el litoral de la España húmeda (0,75 puntos). Cualquier carencia en los puntos anteriores puede ser compensado con otros aportes razonados: por ejemplo, las diferencias entre lugares en función del turismo que acude (el extranjero es escaso en el turismo rural pero mayoritario en los archipiélagos); o la referencia a nuevas modalidades o a casos concretos de turismo; o la alusión a territorios que, como Cataluña, acogen modalidades muy diferentes (del sol y playa al urbano o al de montaña). La claridad expositiva y la fundamentación de los argumentos podrá ser valorada.